

Maiju Kaartinen

Kulttuurituottaja freelancerina

Omasta tahdosta vai alan pakosta?

Opinnäytetyö

Syksy 2012

Kulttuurituotanto

Musiikkipainotteinen sosiokulttuurinen työ

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Seinäjoen Ammattikorkeakoulu (Frami)

Koulutusohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Musiikkipainotteinen, sosiokulttuurisen työn sv.

Tekijä: Maiju Kaartinen

Työn nimi: Kulttuurituottaja freelancerina – omasta tahdosta vai alan pakosta?

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 38

Liitteiden lukumäärä: 2

Kulttuurialan työsuhteet ovat usein joko määräaikaista tai projekti- sekä pätkätöitä. Tunnetuimmin freelancereita työskentelee journalismin sekä esimerkiksi valokuvauksen parissa, mutta toimimisen muoto on yleistynyt myös kulttuurituottajien keskuudessa. Yhä useampi työllistää itsensä siten, että työskentelee samanaikaisesti monen eri toimeksiannon parissa.

Työssäni käsittelen kulttuuria monipuolisena toimialana ylipäätään. Erityisesti keskityn kulttuurituottajan ammatinkuvaan sekä työsuhteiden ja työtilanteen nykyhetkeen. Pääasiallisena kysymyksenä tekstissä mietitään sitä, onko kulttuurituottajan alan asettamien ehtojen takia lähes pakko toimia freelancer-pohjalta, vai onko se niin toimiville heidän oma valintansa?

Yhtenä osana työtäni esittelen tutkimuksen, johon haastattelin kuutta freelancer-kulttuurituottajaa. Heidän vastauksiensa perusteella olen koonnut tietoja freelancer-työstä kulttuurialalla. Tutkimustietoa kertyi erilaisista aiheista, kuten freelancer-työn hyvistä ja huonoista puolista, kulttuurituottajan tämän hetkisestä työllisyystilanteesta sekä sen tulevaisuudesta.

Avainsanat: freelancer- työ, kulttuurituotanto, kulttuuriala, yrittäjyys,

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Culture

Degree programme: Degree Programme in Cultural Management

Specialisation: Socio-Cultural Work (Music)

Author/s: Maiju Kaartinen

Title of thesis: Cultural Producer as a Freelancer – self willing or forced by the conditions?

Supervisor: Jussi Kareinen

Year: 2012 Number of pages: 38 Number of appendices: 2

Very often the attachments in the cultural field are either temporary or project work. Normally photographers and journalists work as a freelancer, but now also people who work as a cultural producer do that kind of work. More and more producers get their income by working with many commissions at the same time.

The thesis is about cultural producing work, careers and freelance-work. The main aim is to get to know that is cultural producer forced to work as a freelancer by the conditions of the field? Or are there still possibilities to work in normal attachments.

One part of this thesis is a research about freelancer-work in cultural field. I interviewed six people and made some notes about what they thought for example about the pros and cons of the freelancer-work. They also answered to questions about their education, work placements, sufficiency of jobs and future.

Keywords: Freelance- job, Cultural Management, Cultural Industry, entrepreneurship,

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO	5
2 KULTTUURI TOIMINNAN KENTTÄNÄ	7
2.1 Monipuolinen toimiala.....	8
2.2 Kulttuurituottajan ammatti ja tuottajan työ.....	10
2.3 Alan epätavalliset työsuhteet.....	12
3 FREELANCER-TYÖ.....	14
3.1 Yrittäjä vai ei?.....	15
3.2 Kulttuurituottaja freelancerina	16
4 TUTKIMUS ALAN FREELANCER-TOIMIJOISTA.....	18
4.1 Toimenpiteet.....	18
4.2 Tuloksia.....	19
5 AJATUKSIA TULEVAISUUDESTA.....	23
LIITTEET.....	28

1 JOHDANTO

Opiskellessani yli kolme vuotta ammattikorkeakoulussa kulttuurituotannon monisävyisessä koulutusohjelmassa, erilaiset projektit, hankkeet ja keikkatyöt tulivat osaksi jokapäiväistä elämääni. Koulun aloittamisesta lähtien olen koko ajan ollut mukana jossain projektissa, milloin kyseessä on ollut koulutukseen sisältyvä tuotanto ja milloin ulkopuolinen toimeksianto, johon itse olen halunnut tarttua. Kaikki nämä erimittaiset projektityöt ovat ajan saatossa laittaneet miettimään valmistumisen jälkeistä elämää, sekä kulttuurin työkentän luonnetta työllistäjänä ylipäätään.

Olen huomannut, että suurin osa kulttuurituottajista on päätyönsä ohella myös harrastaja tai ammattilainen jonkin taiteen saralla. Löytyy muusikoita, valokuvaajia, kuvataiteilijoita, sirkusosaajia, tanssitaiteilijoita, teatteriharrastajia, listaa voisi jatkaa loputtomiin. Suuri osa myös töidensä ohella ohjaa tai opettaa jotain kerhossa tai yksityisesti, tai toimii vaikkapa yhdistyksissä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana. Jonkun sortin aktiivisista monityöläisistä siis on kyse.

Kun sitten eräänä päivänä itsekin turhauduin siihen, ettei verokortti koskaan ehtinyt edellisestä työpaikasta kotiin, kun se olisi pitänyt lähettää jo seuraavaan paikkaan, tai se olisi pitänyt olla useassa paikassa samaan aikaan, hain verotoimistosta freelancer-verokortin. Työasiat helpottuivat kerralla, kun rajattomasti monistettavan verokortin sai lähettää sen hetkisen projektin työnantajalle, musiikkikeikan maksajalle ja työpajaohjauksen järjestäjälle. Näin oma vapaatyöläisyyteni sai alkunsa. Aluksi en ajatellut asiaa sen kummemmin, mutta pikku hiljaa asia on muhinut enemmän ja enemmän ajatuksissani. Aihe on laaja-alainen ja kulttuurityöläisten keskuudessa niin yleinen, että se päätyi myös opinnäytetyöni aiheeksi.

Työni tarkoitus on pohtia ja tutkia kulttuurituottajien työnkuvia sekä työsuhteiden muotoja ja niiden kehitystä. Kulttuurituottajan ammattinimike on vielä nuori ja vasta ottamassa paikkaansa työkentällä. Tavoitteena on tehdä huomioita tuottajan työstä myös freelancer-näkökulmasta, kulttuurialan kenttä kun on itsenäisiä tekijöitä pullollaan. Aluksi pohdin kulttuurialaa ja sen toimia työllistäjänä yleensä.

Sitten selvitelen vapaan työn muotoja, toimia, haasteita sekä historiaa. Perinteiset freelancer-ammattit ovat kaikille tuttuja, mutta mitä on kulttuurituottajuus vapaalla kentällä? Teoriapohjan jälkeen työni loppuosassa esittelen haastattelutuloksia, joita keräsin osana opinnäytetyötäni freelancerina toimivilta kulttuurituottajilta. Tulokset vastaavat alkuperäiseen kysymykseen siitä, onko freelancer-työ kulttuurituottajan ainoa työmuoto, vai onko tarjolla myös vakituisia töitä. Lopuksi pohdin hieman tulevaa.

.

2 KULTTUURI TOIMINNAN KENTTÄNÄ

Useasti nykykielen sanalla ”kulttuuri” ymmärretään ainoastaan eri taiteen osa-alueet sekä kuntien peruspalveluihin luettavat kulttuuripalvelut. Lisäksi sanaan liittyy runsaasti ennakkoluuloja homssuisesti pukeutuneista kulttuurialan toimijoista sekä korkeakulttuurisista balettiesityksistä ja oopperasta. Kuitenkin etymologisesti sanan ”kulttuuri” alkuperä juontaa latinan verbistä ”colere”, joka tarkoittaa viljelemistä, ja siitä edelleen johdetusta substantiivista ”cultura”, joka tarkoittaa itse viljelystä (Wikipedia). Aluksi tämä luonnollisesti tarkoitti maanviljelyä. Kuitenkin myöhemmin roomalainen poliitikko ja filosofi Cicero otti käyttöön käsitteen ”animi cultura”, jolla tarkoitettiin ”hengen viljelyä”. Alkuperäisesti ”kulttuuri” sanalla on siis näinkin ihmisläheiset juuret.

Havuselan (1999, 15-17) mukaan varsinainen kulttuurin tutkimus on alkanut antropologian piirissä, kun tutkijat ovat yrittäneet kuvata ja ymmärtää alkukantaisimpien heimojen elämäntapoja ja arvoja. Kulttuuriantropologia näkee ihmisen jatkuvasti kulttuuria luovana sekä siitä riippuvaisena olentona. Antropologiassa itse kulttuuri sanalla määritetään ihmisyhteisön jäsenille ominaisia tapoja, yhteisöllisiä perinteitä, opittua käyttäytymistä, sosiaalisia suhteita sekä niiden erilaisia (aineellisia ja esineellisiä) ilmenemismuotoja, eli kulttuurin välineitä. Kulttuuri on ollut, on ja tulee olemaan jatkuvasti läsnä kaikkialla inhimillisessä elämässä ja yhteiskunnassa.

Tulemme ihmisiksi nimenomaan siitä, että tiedostamme ja analysoimme havaitsemaamme (Taide on mahdollisuuksia. Ehdotus valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittiseksi ohjelmaksi 2002, 9–11). Pystymme pohtimaan menneitä asioita ja niiden kokemusten pohjalta myös suunnittelemaan tulevia. Laajemman kulttuurikäsitteen mukaan kulttuuriin sisältyy ihan kaikki ihmisen toiminta. Määritelmiä tälle monisävyiselle sanalle lienee satoja, joista yleisesti hyväksytyjä ja kaiken kattavia ei ollenkaan. Taide mielletään usein kulttuurin osaksi, pitäen sisällään taiteellisen ilmaisun, sekä luovan toiminnan. Yleisesti ottaen kulttuurin moninainen toimiala siis koostuu taiteellisesta toiminnasta ja sitä läheisesti tukevista toiminnoista.

2.1 Monipuolinen toimiala

Pelkästään jo kulttuuri- sanan määrittelemisen on hyvin haasteellista, joten ei ole mitenkään ihmeellistä, että sen ympärille kietoutuva toimiala on itsessään todella monimuotoinen ja vaikeasti hahmotettava. Toimialataulukon (Taulukko 1) laajuudesta voi nähdä, miten monisyinen kulttuurialan toiminnan kenttä on. Siksi myös tuottajina kulttuurin kentällä toimivien työmahdollisuudet ovat todella monipuoliset.

TAULUKKO 1. Kulttuurin toimialat (Kulttuurin satelliittitilinpito 2008, 27–34).

Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta
Kirjastot, arkistot ja museot yms.
Taide- ja antiikkiliikkeet
Kirjojen kustantaminen ja kauppa
Sanoma-, aikakauslehdet ja uutistoimistot
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen
Soitinten valmistus ja kauppa
Äänitteet
Radio ja televisio
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta
Mainonta
Arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu
Valokuvaus
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys
Viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa (osittain)
Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja siihen liittyvä toiminta
Koulutus ja kulttuurihallinto (osittain)
Urheilu (osittain)

Kulttuurialaa voidaan Juurakon ym. (2012, 12-15) mukaan tarkastella kolmen eri sektorin toimijoiden näkökulmasta: Yksityinen sektori (markkina- ja yrityssektori), julkinen sektori (kunnat ja valtio) sekä kolmas sektori (vapaaehtoistoiminta,

yhdistykset ja muut yhteisöt). Yksityisen sektorin toiminnalla tarkoitetaan usein yrityksiä sekä ns. freelancer- yrittäjyyttä. Ammattitaitoisella yritystoiminnalla tavoitellaan luonnollisesti voittoa ja toimeentuloa. Kolmannen sektorin toimijoita ovat itsenäiset yhdistykset ja säätiöt jotka ovat usein voittoa tavoittelemattomia. Niiden tavoitteet ovat yhteiskunnallisia ja yleishyödyllisiä, toiminta on eettistä ja demokratiaa noudattavaa. Yhdistykset pohjautuvat jäsenyyteen ja vapaaehtoisuuteen.

Verovaroja sekä julkisia tukia saavat yleensä julkisen ja kolmannen sektorin kulttuuritoiminta. Usein kaupunki tai kunta omistaa teatterin, museon ja orkesterin, tai ne toimivat ikään kuin osana kaupungin organisaatiota. Jatkuvana kiistelyn aiheena on ja varmasti myös pysyy eripura siitä, kuinka verovarot sekä julkiset tuet tulisi käyttää. Jotkut kritisoivat ns. korkeakulttuuriin satsaamista ja jotkut taas populäärikulttuuriin sekä sen alakulttuureihin sijoittamista. Kulusta keskittietä pyritään jatkuvasti kartoittamaan ja toteuttamaan. Kaupunkien ja kuntien tuottamat kulttuuripalvelut laitosteattereissa, sinfoniakonserteissa sekä oopperoissa esittävät kuitenkin yleisölle todella korkeatasoista kulttuuria, joka markkinahintaisena olisi liian kallista toteuttaa kuluttajaystävällisin hinnoin. Kuitenkin julkisin varoin yritetään panostaa myös erikoisempiin taiteenlajeihin ja ilmiöihin, jotka eivät ilman avustuksia pysyisi pinnalla. Tällä tavoin pyritään lisäämään kulttuuritarjonnan monipuolisuutta sekä kaiken kattavuutta.

Kuntien toimimisella on todella suuri merkitys kulttuuripalvelujen kehittämisessä ja tuottamisessa, sillä kunnat päättävät kulttuurin rahoituksesta enemmän, kuin valtio. Varsinkin, kun julkinen rahoitus tuntuu pienentyvän jatkuvasti, jää kuntatason päätöksille merkittävä vaikutus kulttuurin nykyisyyden ja tulevaisuuden suhteen. Kulttuurituottajien edeltäjiä, kulttuurisihteerejä, ei enää löydy jokaisen kunnan työntekijöistä, vaan heidän tehtäviään hoidetaan usein yhdistelmävirkojen avulla, jolloin sama henkilö saattaa hoitaa kulttuuritoimen lisäksi vaikkapa nuoris- ja vapaa-aikatoimen asioita. Tämä on tietysti kehitys huonompaan suuntaan, sillä kulttuuripalvelujen tuotanto kärsii, mikäli sen toimia ei ehditä hoitaa kunnolla. Usein tällaisissa tilanteissa myös kolmannen sektorin yhdistysten tekemän kulttuurityön merkitys alkaa korostua. Suomessa onneksi kulttuurialan

järjestötoimintaa on runsaasti ja ihmiset kokevat tärkeäksi osallistua siihen niin tekijänä kuin kokijanakin.

Tilastokeskuksen teettämän vapaa-aikatutkimuksen (2010) mukaan lähes joka toinen suomalainen käy taidenäyttelyssä tai museossa ja että myös konserteissa ja musiikkitapahtumissa käyminen on verraten yleistä. Suomalaiset siis ovat aktiivisia kulttuuripalveluiden käyttäjiä. Palvelujen tarpeellisuutta perustellaan myös esimerkiksi taloudellisilla syillä, sillä kulttuuripalvelujen tuotanto työllistää monia ihmisiä suoraan sekä välillisesti.

Kulttuuripalveluiden runsaus sekä laadukkuus lisäävät paikkakunnan vetovoimaisuutta niin asuinpaikkakuntana kuin matkailukohteenakin. Monet ihmiset toivovat paikkakunnaltaan kulttuuripalveluja, joilla voi rikastuttaa vapaa-aikaansa. Vahva kulttuurinen imago voi olla ratkaiseva tekijä seuraavaa asuinpaikkakuntaa valittaessa. Muiden hyötyjen lisäksi kulttuuritoiminnan on monissa erilaisissa tutkimuksissa todettu edistävän ja ylläpitävän terveyttä. On jo yleisesti hyväksytty fakta, että taide- ja kulttuurielämykset ovat osa ihmisen perustarpeita, sillä ne tuottavat uusia elämyksiä ja antavat virikkeitä sekä ärsykeitä aivoille ja aisteille.

2.2 Kulttuurituottajan ammatti ja tuottajan työ

Hakeutuessani kulttuurituottaja (AMK) koulutukseen en olisi kovin tarkasti osannut sanoa, mitä oikeastaan kuuluu kulttuurituottajan työhön. Erilaisia mielikuvia tapahtumien järjestelämisestä, kiireestä, monipuolisesta työnkuvasta sekä mielenkiintoisista toimeksiannoista risteili päässäni. Nyt kuitenkin yli kolmen vuoden koulutuksen ja myös työkokemuksen perusteella tämä moniulotteinen ammatinkuva on ruvennut selkeytymään pikkuhiljaa. Parhaimmillaan työ on mielenkiintoisessa projektissa ajan kanssa työskentelemistä ja ideoimista, mukavia työkavereita joiden kanssa yhteisen päämäärän eteen ponnisteleminen tuntuu vaivan arvoiselta ja mielekkäältä. Se on myös onnistumisen kokemuksia, itsensä kehittämistä, uusien ihmisten tapaamista sekä projektin jälkeistä tyhjiön tunnetta ja tunneryöppyjä. Yleensä hyvä työ tarjoaa kaikkea tuota, mutta myös

sitäkin isomman annoksen kaikkea vähemmän kiinnostavaa, kuten elementtiaiotojen pystytystä rankkasateella, 100- tuntisia työviikkoja, trukilla ajoa ja siivoamista. Kuitenkin tähän kaikkeen tulee olla valmis, mikäli mieli tehdä alalla töitä. Tästä kaikesta voi päätellä, että intohimo kulttuuria kohtaan ja suuri halu tehdä työtä kulttuurin saralla ja etenkin sen eteen, ajaa ihmisiä kulttuurituottajiksi.

Iso-Aho ja Lyijynen (2005, 68) toteavat, että suurimmaksi osaksi tuottajan tehtävänä on toimia eräänlaisena puskurina, linkkinä ja tulkkina taiteilijoiden ja yhteiskunnan rakenteiden välissä. Heidän mukaansa yhteiskunnan jatkuva hyvänsuuntainen kehitys tarvitsee luovia ihmisiä, jotka uskaltavat rohkeasti etsiä uusia suuntia ja ajatella maailmaa ensisijaisesti muistakin näkökulmista kuin jo olemassa olevien ohjaavien säännösten mukaan. Luovan työn tekijät, kuten taiteilijat, puolestaan tarvitsevat avukseen eräänlaisen välittäjäportaana, joka pystyy mahdollistamaan heidän toimintaansa. Kulttuurituottaja on siis eräänlainen välittäjä taiteen ja sen kuluttajien välillä. Mutta tämä on kuitenkin vain yksi kulttuurituottajan rooli. Esimerkiksi hankemaailma työllistää nykyään yhä useampia kulttuurialan osaajia. Suntolan (2012, 27) mukaan niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorinkin haasteisiin pyritään vastaamaan mitä erilaisimpien projektien ja kehityshankkeiden kautta.

Kulttuurituottaja kuitenkin harvemmin työskentelee nimenomaisesti kulttuurituottaja- nimikkeellä. Titteleitä on monenlaisia, kuten esimerkiksi pelkkä tuottaja, tuotantoassistentti, projektikoordinaattori, tapahtumasihteeri, viestintäassistentti, tuotantosuunnittelija, hanketyöntekijä, viestintäassistentti, festivaalituottaja, kulttuuriohjaaja, projektityöntekijä, kulttuurisihteeri, projektipäällikkö, tuotantosuunnittelija, hankekoordinaattori, projektiassistentti, kulttuurikoordinaattori, tiedottaja, tapahtumasuunnittelija jne. Kulttuurituottaja on ammattinimikkeenä niin uusi, ettei sen käyttö ole vakiintunut suomen kieleen vielä niin vahvasti. Tilanne tulee varmasti olemaan erilainen jo kymmenenkin vuoden kuluttua.

Aro (2011,40) toteaa, että hitusen liioitellen voidaan sanoa kulttuurituottajan olevan moneen suuntaan taipuva projektityöläinen, joka hallitsee projektikohtaisesti kaikki erilaiset taiteenlajit ja hallinnon siinä kuin viestinnänkin.

Hän on valmis tekemään pitkiä työpäiviä, suhteellisen pienellä korvauksella, lyhyissä pätkissä rakkaudesta kulttuuriin ja taiteeseen.

2.3 Alan epätavalliset työsuhteet

Kulttuurialalla töitä tehdään usein hyvinkin erilaisissa ja erioikeutisissa työsuhteissa. Kun puhekielessä käytetään termiä vakinainen, on kyse **toistaiseksi voimassa olevasta työsuhteesta**, jolloin työnteko on jatkuvaa (Iso-Aho, J & Lyijynen, E. 2005. 26-29). Tämä on tavallisemmilla toimialoilla yleisin työsuhteen keston muoto, mutta kulttuurialalla tätä harvemmin käytetään. Ei silti voi sanoa, ettei kulttuurialalla olisi ollenkaan vakituisia töitä. Työntekijä voi irtisanoutua ilman sen erikoisempia syitä vakinaisesta työsuhteesta, mutta mikäli irtisanoutumisen aiheuttaa työnantaja, on hänen esitettävä tälle pätevä syy, joita voivat olla mm. työntekijästä johtuvat syyt ja tuotannolliset tai taloudelliset syyt.

Kun kyseessä on esimerkiksi toisen työntekijän poissaolosta aiheutuva sijaisuus, voidaan työntekijän ja työnantajan välille solmia **määräaikainen sopimus** (Iso-Aho, J & Lyijynen, E. 2005. 26-29). Tämä vaatii kuitenkin aina hyvät perustelut, joita voivat olla mm. tietyn tilauksen valmistaminen, kausiluonteinen työ, ruuhkahuipun tasaaminen, jos työtä ei voida teettää työnantajan vakituisilla työntekijöillä. Määräaikaiset sopimukset ovat todella yleisiä kulttuurialalla projekteissa ja hankkeissa. Työsopimuksessa on määritelty aina määräaikaisen työn loppumisajankohta, jolloin työnantaja ei voi irtisanoa työntekijää ennen määräajan loppua. Vastavuoroisesti työntekijäkään ei voi irtisanoutua ennen määräaikaisen työsuhteen loppumista.

Mikäli työtä tehdään vähemmän kuin työ- ja virkaehtosopimuksissa tai lainsäädännössä on sovittu ”täydeksi” työajaksi, kutsutaan sitä silloin **osa-aikatyöksi** (Iso-Aho, J & Lyijynen, E. 2005. 26-29). Normaalisti tämä tarkoittaa sitä, että työtä tehdään alle 30 tuntia viikossa. Työnantajan tulee ottaa huomioon, että osa-aikatyöntekijän edut tulevat olla yhtä hyvät kuin kokoaikaisten työntekijöiden. Työn toimeksiantaja voi maksaa myös **työkorvauksen**. Tällaista menettelyä voidaan käyttää silloin, kun kyseessä ei ole varsinainen työsuhde, eikä

työntekijällä ole yritystä, jonka kautta hän työn suorittaisi. Työkorvaus maksetaan könttäsummana, joka sisältää kulukorvaukset, palkan sivukulut ja verot. Jotkut taiteilijat tai tuottajat työskentelevät päätoimisesti **apurahan** turvin. Eläketurvan suhteen heidät rinnastetaan yrittäjiin, jolloin apurahan saajaa koskevat tällöin YEL:n mukaiset eläketurvamaksut ja he ovat oikeutettuja ansiosidonnaiseen sairausvakuutukseen. Kulttuurialalla tehdään myös paljon vapaaehtoistyötä sekä talkootyötä, mutta näitä kahta ei varsinaisesti katsota työsuhteiksi.

Projektilähtöisyys ja niin kutsuttu pätkätyöläisyys on kulttuurialalla kovin normaalia. Suomessa järjestetään pitkin vuotta hienoja kulttuuritapahtumia, joiden tuottajat ansaitsevat palkkaa vain osan ajan vuodesta. Useissa projekteissa osa töistä hoidetaan täysin vapaaehtoisesti ilman korvausta. Lyhyissä, määräaikaissa työsuhteissa on myös ongelmansa. Hännisen mukaan (2011, 43-44) ne esimerkiksi vaikeuttavat työssä kehittymistä. Epävarmuus ei motivoi tai edistä työssä tarvittavaa luovuutta. Jos työsuhteita on useita, lomaa ei kerry ja uupumisen riski kasvaa, jos ei uskalla kieltäytyä töistä pitääkseen vapaata ja ajautuu pätkätyösuhteiden putkeen.

3 FREELANCER-TYÖ

Moniulotteista freelancer-käsitettä käytetään erilaisia pätkätöitä tekevästä työnsuorittajista, joilla on yksi tai useampia työntarjoajia samanaikaisesti (Akavan erityisalat). Freelancer voi olla joko yrittäjä, työntekijä tai hän voi saada ns. työkorvauksia olematta yrittäjä tai työsuhteessa. Yhteistä eri freelance-työn muodoille on työtehtävien tilapäisyys, vaihtuvuus ja freelancerin mahdollisuus itse melko vapaasti tehdä erilaisia töitä eri toimeksiantajille. Freelance-työ mahdollistaa työn tarjoajalle joustavuutta: työsuorituksia voidaan ostaa freelancerilta tarpeen mukaan ilman sitoutumista säännölliseen palkanmaksuun.

Freelancerin vapaudesta voidaan olla montaa mieltä, sillä mikä kuulostaakaan hienommalta työmuodolta kuin se, että voi itse päättää missä työskentelee, milloin työskentelee, mitä tekee ja kenelle? Myöskään kahvitauon mittaa ei kukaan ole vahtimassa, eikä kellokorttia tarvitse aamulla leimata. Mutta asia ei kokonaisuudessaan ole aivan näin yksinkertainen, eikä ehkä niin hienoa, kuin miltä kuulostaa. Vapaan kentän toiminnassakin on omat varjopuolensa ja etenkin vastuunsa. Tällaisessa yrittäjämäisessä ammatissa menestymiseen tarvitaan monenlaista osaamista. Vapaan työläisen täytyy itse hallita monia yritystoiminnan perusteisiin liittyviä toimenpiteitä, kuten esimerkiksi kirjanpito ja laskutus. Lisäksi hänen tulee itse huolehtia verot, eläkeasiat, vakuutukset sekä muut ilmaantuvat ongelmat ja lailliset velvoitteet.

Suurimmaksi osaksi vapaa työ on urakka- ja projektityötä, jolloin saatu toimeksianto täytyy hoitaa sovituksessa ajassa loppuun. Tällöin työssä helposti muodostuu erityisiä kiirepiikkejä, jolloin monia toimeksiantoja täytyy saada samanaikaisesti valmiiksi, ja työpäivät saattavat venyä kohtuuttomiksi. Erityisesti vapaan työläisen täytyy osata jotenkin rytmittää päivänsä ja osata erottaa työ ja vapaa-aika toisistaan, ettei työuupumus pääse yllättämään. Tämä on erityisen haastavaa niissä tilanteissa, joissa freelancer työskentelee päivisin kotoaan käsin.

3.1 Yrittäjä vai ei?

Freelancerilla on monia eri vaihtoehtoja toimintansa järjestämiseksi, siksi aloittavan freelancerin kannattaakin miettiä tarkasti toimintansa tarpeet, sillä valittu yhtiömuoto vaikuttaa oleellisesti toimijaan kohdistuvaan verotukseen. Tärkeintä on arvioida oman toimintansa kokoa ja vaativuutta ja valita yhtiömuoto sen mukaan, sillä paperityö ja vastuut kasvavat järeämmissä yritysmuodoissa.

Freelancer verokortti on käytännöllinen ja hyvin yleinen tapa toimia ja etenkin aloittaa vapaa työ. Verokortin saa kunnan veroimistosta ilman sen suurempia neuvotteluja. Toimisto laskee sopivan pidätysprosentin toimijan arvioimien vuositulojen mukaan. Freelancer verokorttia voi kopioida rajattomasti tai lähettää vaikka sähköisessä muodossa työnantajille. Työnantaja maksaa ennakkopidätysprosentin mukaisesti toimijalle ja näin toimijan ei tarvitse itse huolehtia veroista sen suuremmin. Freelancer täyttää veroilmoituksen liitteen 15, johon kirjataan kaikki ammattiin liittyvät tulonhankkimiskulut. Tositteita ja kuitteja ei veroilmoitukseen liitetä, mutta ne täytyy säilyttää kuuden vuoden ajan, mikäli epäselvyyksiä tulee.

Askel eteenpäin yrittäjämäisempään työmuotoon on **ammattinharjoittajaksi hakeutuminen/toiminimen perustaminen**. Jokisen (2007, 62-67.) mukaan tämäkään toimintamuoto ei vaadi peruspääomaa, mutta ammattinharjoittaja vastaa kaikista veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Yleensä ammattinharjoittaja tekee elinkeinoilmoituksen toiminnastaan kaupparekisteriin. Suurin ero freelancer kortilla toimimiseen näkyy verojenmaksutavassa. Ammattinharjoittajan on hakeuduttava ennakkoperintärekisteriin, jolloin hän hoitaa itse veronsa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että toimija laskuttaa tekemästään työstä brutto-periaatteella, eli maksaja ei tee ennakkopidätyksiä laskun summasta. Freelancer maksaa itse veron kuukausittain sovitun summan suuruisena. Ammattinharjoittajakaan ei lähetä kuitteja ja tositteita veroilmoituksen mukana, vaan säilyttää ne itsellään kuuden vuoden ajan ongelmatilanteiden varalta. Ammattinharjoittajan on pidettävä yksinkertaista kirjanpitoa.

Osuuskunnan perustamiseen tarvitaan vähintään kolme henkilöä tai yhteisöä (*Jokinen, H. 2007, 62-67.*). Asioista päättää osuuskunnan kokouksissa hallitus. Osuuskunnan osuuspääomasta ei ole olemassa lakeja tai määräyksiä, vaan se on täysin osuuskunnan päätettävissä. Käytännössä osuuskunnan työ voidaan järjestää hyvin itsenäisesti, kukin jäsen voi tehdä omia töitään ja saada laskutuksensa mukaiset tulot. Tilinpito ja muut kirjanpidolliset toimet hoidetaan yleensä keskitetysti. Osuuskunta rekisteröidään kaupparekisteriin. Kulttuurialalla osuuskuntia on merkittävän paljon, sillä se on erinomainen yhtiömuoto taiteilijoiden kesken myydä osaamistaan. Myös tuottajia työskentelee usein osuuskunnissa organisaattoreina.

3.2 Kulttuurituottaja freelancerina

Työn tekemisen muotona freelance-työn juuret löytyvät keskiajan Englannista, jossa termi alun perin tarkoitti palkkasotilasta. Suomen historiassa ensimmäisiä palkkasotureita olivat freelance-toimittajat ja journalistit, joiden osa kaikista free-työn tekijöistä on edelleen suuri. Tavallisimmin muita vapaan työn tekijöitä ovat muut kulttuurialan työntekijät, kuten vapaat näyttelijät, valokuvaajat, kielen kääntäjät ja tuottajat. Viime vuosikymmenellä ammattikorkeakouluista valmistuneet kulttuurituottajat ovat tulleet myös vahvasti freelancer-työn pariin. Kulttuurituottajien työsuhteet ovat usein kausiluonteisia projektitöitä, jolloin kulttuurituottaja työllistää itse itsensä tekemällä useita toimeksiantoja vuodessa tai jopa montaa toimeksiantoa päällekkäin.

Kulttuuriyrittäjyys on ajankohtainen ilmiö. Vuonna 2005 ilmestyneen tilaston (Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015, 20) mukaan kulttuurin, joukkoviestinnän ja vapaa-ajan toimialojen yrityksiä oli vuonna 2004 yhteensä 14 517, henkilöstöä 62 937hlö ja liikevaihto oli 12,6 miljardia euroa, joten mistään pienestä lieveilmiöstä tuskin on kyse. Yrittäjyys on ainakin suora keino työllistyä kiinnostaviin oman alan töihin. Ehkä kulttuurialan yleinen, hieman kyseenalainen työtilanne ja jo olemassa olevien vakituisten työpaikkojen vähyys voi pienentää kynnystä lähteä yrittäjäksi.

Kulttuurityön kenttä voidaan jäsentää kolmen yhä enemmän toisiinsa liittyvän ammatin kautta. Yhtäällä ovat perinteiset taiteilijat, itsensä työllistäjät, jotka työssään keskittyvät ainutkertaisten sisältöjen luomiseen. Toisaalla ovat ammatinharjoittajat, jotka toimivat taiteilijoita läheisemmässä yhteydessä massatuotantoon. He ovat paitsi perinteisiä pienyrittäjiä, usein myös palkkatyön ja yrittäjyyden välimaastossa toimivia uudenlaisia yrittäjätöntyöntekijöitä. Kolmantena ovat varsinaiset yrittäjät, jotka joutuvat edellisiä vahvemmin toimimaan myös liiketalouden ja markkinoinnin kentillä.

Nämä yllämainitut taidot ovat tarpeellisia nimenomaan myös kulttuuripalveluiden tuotannossa. Juurakko ym. (2012, 120-121) painottavat, että taiteellisten kokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen on yleensä alalla toimiville mielekästä, ehkä helppoakin ja ainakin tuttua. Oman työskentelemisen muuttaminen toimeentuloksi onkin sitten haastavampi asia.

4 TUTKIMUS ALAN FREELANCER-TOIMIJOISTA

Tutkimuksellinen osa tätä opinnäytetyötä on haastatteluihin pohjaava analysointi ammatikseen freelancerina toimivista kulttuurituottajista. Tutkimukseen haastateltiin kuutta (6) henkilöä.

4.1 Toimenpiteet

Ennen haastattelujen varsinaista aloitusta täytyi löytää sopivia henkilöitä haastateltaviksi. Etsin nimenomaan kulttuurituottajiksi ammattikorkeakoulusta valmistuneita henkilöitä, joiden tähänastinen työura oli koostunut suurimmaksi osaksi freelance-toimeksiannoista. Halusin myös, että haastateltavat olisivat mahdollisimman laajasti valmistuneet eri puolelta Suomea, työskennelleet erityyppisissä projekteissa sekä levittäytyneet mahdollisimman laajalle maamme rajojen sisällä. Kaksi haastateltavaa löytyi opinnäytetyöni ohjaajan Jussi Kareisen kautta, muutamia keksin ja tunsin itse ja loput löytyivät netin kautta etsimällä sekä vanhoja opinnäytetöitä selailemalla. Sopivia haastateltavia oli melko hankalaa löytää, sillä oppilaitokset eivät enää tieneet, missä heidän entiset opiskelijansa menivät, eivätkä laitokset pystyneet luovuttamaan heidän yhteystietojaan. Haastateltavien löytymiseen meni siis enemmän aikaa, kuin olin alun perin kuvitellut.

Samalla kun etsin sopivia haastateltavia, luonnostelin heille esitettäviä kysymyksiä. Mitä oikeastaan halusin tietää ja mikä tulisi olemaan tutkimukseni kannalta relevanttia? Lopulta päädyin selvittämään sekä koulutus- että työhistorian, ajatuksia freelancertyöstä ja erityisesti sitä, tekevätkö haastateltavat vapaita töitä omasta halustaan vai siksi, ettei vakituista työtä ole löytynyt. (LIITE1. Freelance-kulttuurituottajien haastattelukysymykset.) Lisäksi kysyin yrittäjyydestä sekä siitä, onko työtä ollut riittävästi. Haastattelut tehtiin suurimmaksi osaksi sähköpostitse sekä puhelinkeskusteluina.

4.2 Tuloksia

Kaikki vastaajat asuivat kyselyhetkellä isommissa kaupungeissa, kuten Turku, Tampere ja Helsinki/pääkaupunkiseutu. Kuitenkin vain yksi heistä oli alun perin kotoisin kaupungista, suurin osa oli siis lähtöisin pienemmästä kunnasta. Haastateltavat olivat ajautuneet opiskelujen ja töiden perässä suurempiin kaupunkeihin. Kaikkien haastateltavien mielestä kuitenkin pääkaupunkiseudulla on tällä hetkellä eniten alan töitä, sekä ”enemmän kaikkea”, mikä vetää puoleensa, mutta pienemmässäkin kaupungissa kyllä pärjää niin halutessaan.

Kaikki haastateltavat olivat suorittaneet ennen ammatillisia kulttuurituotannon opintojaan ylioppilastutkinnon. Suurimmalla osalla oli takanaan myös joitain taiteellisia opintoja, kuten tanssijatutkinto, musiikkiopintoja esimerkiksi musiikkiopistoissa, taidehistorian perusopintoja tai kuvataiteiden opintoja. Mielestäni mielenkiintoista on se, miten suoraan henkilökohtaiset kiinnostukset ja harrastukset taiteen parissa näkyivät myöhemmin tehdyissä töissä. Jokainen oli tehnyt töitä ikään kuin ”oman” taiteenalanensa parissa. Yksi haastateltavista oli kouluttanut itseään lisää kulttuurituottaja (AMK) koulutuksen jälkeen Sibelius-Akatemiassa musiikin maisteriksi, taidehallinnon maisteriohjelmassa (Arts Management) ja yksi oli myös suorittanut kulttuurituotannon ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Monet mainitsivat myös sen, että harrastavat edelleen taiteen parissa taikka tekevät ammatinkuvaankin sopivia tuottajahenkisiä töitä harrastusporukoissa, mutta eivät maininneet näitä pieniä projekteja CV:ssään, koska tällainen toiminta on täysin vapaaehtoislähtöistä.

Haastateltavat listasivat freelancer -tyyppisen työn hyviä ja huonoja puolia oheisen taulukon mukaisesti. Useat mainitsivat samoja asioita, joten suosituimmat kommentit ovat taulukoissa ylimpänä ja vähemmän suositut alempana. Tutkimuksen perusteella kaikki haastateltavat olivat varsin yksimielisiä työn hyvistä ja huonoista puolista, sillä eriäviä kommentteja näistä muutamasta tässä mainitussa ei tullut ollenkaan.

TAULUKKO 2. Freelancer- työn hyvät ja huonot puolet.

+	-
Joustavat työajat	Palkkaus ei vastaa tehtyä työmäärää
Projektien/töiden valinnanvara	Työn kausiluonteisuus
Työmäärän valinnanvara	Epäsäännölliset tulot
Monipuolinen työ	Koko ajan töissä
Työyhteisön valinta/vaihtuvuus	Jatkuva epävarmuus tulevasta
Jatkuva muutos	Jatkuva muutos
Tuntee tekevänsä tärkeitä työtä	Ei vakituisen työn etuja

Erään haastateltavan, hyvinkin tavallisia kommentteja freelancer –työn huonoista puolista.

Huonoja puolia: ei vakkarityön etuja, esim. terveydenhuolto, puhelinliittymä jne. Työt vie helposti mukanaan kotiin (tai jopa tekee niitä kotoa käsin) ja tietyllä tavalla on koko ajan töissä. Joskus saattaa olla pidempiäkin jaksoja kun ei ole ollenkaan töitä ja joskus taas todella kiireisiä jaksoja kun on ns. monta rautaa tulessa eli monta proggista meneillään samaan aikaan. Ja ei ole palkallista lomaa, mutta toisaalta hyvänä puolena on se, että saa itse melko vapaasti määrätä milloin lomansa pitää.

Suurimmalla osalla haastateltavista työnteon muodon kehitys oli mennyt siten, että aluksi he olivat toimineet freelancerina, sen jälkeen perustaneet toiminimen, jonka pohjalta olivat edelleen toimineet joko palkkatöissä tai freelancerina. Jotkut olivat lopulta päätyneet toimimaan oman yrityksen kautta. Kaikilla työn tekemisen muoto oli vaihdellut työuran aikana jatkuvasti siten, että vaikka henkilöllä olisikin ollut jo

toiminimi tai yritys, oli hän silti tehnyt myös joitain projekteja tai toimeksiantoja palkkasuhteessa organisaatioihin. Tämä johtuu yleensä siitä, että esimerkiksi jonkun hankkeen budjetissa ei ole rahaa ostopalveluihin, vaan palkkoihin, jolloin hankkeessa budjettia noudattaen palkataan henkilö työsuhteeseen, eikä osteta samoja suunnittelupalveluita tuottajan yritykseltä. Vaikka kulttuurituottajan työmuoto on usein palkkatöissäkin yrittäjämäistä, oman osaamisen myymistä, vain noin puolet haastateltavista mielsi itsensä yrittäjäksi.

Haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että vapaatyöläisyys on täysin heidän oma valintansa. Heidän mielestään kaikkien kulttuurituottajien ei todellakaan tarvitse toimia freelancereina, vaan tarjolla on myös paljon palkkatyötä erilaisissa organisaatioissa ja myös jonkin verran vakituista työtä. Useat kiinnittivät huomiota siihen, että työnhaussa täytyy nähdä toiminnan kenttä laaja-alaisesti ja etsiä monipuolisesti töitä. Heidän mielestään esimerkiksi kolmannen sektorin järjestötoiminnassa on paljon kulttuurituottajan töitä tarjolla, ne täytyy vain osata löytää. Tässä on toki ”ongelmana” myös se, että järjestöissä ei välttämättä tiedetä vielä kulttuurituottajien ammattiryhmästä, vaan he etsivät itselleen tiedottajaa tai toiminnanjohtajaa. Tällöin tuottajan itsensä täytyy tunnistaa toimenkuvasta oma osaamisensa ja hakea tällaisia töitä. Eräs haastateltava perusteli freelance-työtänsä seuraavasti.

Vapaatyöläisyys oli oma valinta. Päädyin siihen mm. siksi, kun puolisolllanikin on oma yritys, niin nyt meidän on helpompi säätää aikatauluja keskenämme lastenhoidon ym. tiimoilta. Lisäksi halusin tehdä töitä kuvataiteen parissa sen verran monipuolisesti, ettei sellaista työpaikkaa taida olla tarjolla missään.

Haastateltavien mukaan alan töitä, niin pitempiaikaisia, kuin pätkätöitäkin, on runsaasti tarjolla, kunhan vain pääsee ensin jostain alkuun. Monet olivat työllistyneet koulutukseen sisältyvien harjoittelujaksojen kautta. Yksi haastateltava korosti sitä, että uusien toimeksiantajien hankinnassa joutuu todella usein tekemään myös paljon ilmaista tausta- tai ennakkotyötä. Taloudelliseksi ongelmaksi nähtiin myös se, että usein tuottajan palkka on kiinni saatavista rahoituksista ja työtä täytyy alkaa tekemään jo ennen kuin rahoituspäätökset

tulevat. Jos rahaa ei saadakaan ja vaikka produktio peruutettaisiin, on silti ilmaista työtä tehty jo paljon. Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että kulttuurituottajan tärkein työkalu työllistymisessä ovat hyvät suhteet ja verkostot alan ihmisten kesken. Eräs haastateltava korosti erityisesti sitä, että saadut työprojektit täytyy hoitaa erinomaisen hyvin, jotta oma maine hyvänä työntekijänä lähtee kiirimään eteenpäin. Hänen mukaansa hyväksi havaitut ja osaamisensa osoittaneet tuottajat saavat paljon hyviä työtarjouksia ja niinhän asia luonnollisestikin menee. Paljon on myös sellaisia työpaikkoja, jotka eivät koskaan tule julkiseen hakuun, vaan kulkevat kulttuuritaloissa sekä organisaatioiden omissa verkostoissa suusta suuhun.

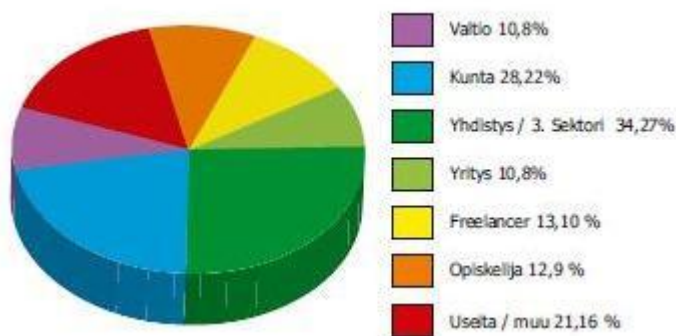
Aluksi töitä ei ollut tarpeeksi, mutta pikkuhiljaa enemmän ja enemmän. Verkostoituminen on tosi tärkeää ja sitä kautta on poikunut yllättäviäkin asioita. Työmahdollisuuksia on tavallaan ollut helppo keksiä ja löytää, omien juttujen myyminen eteenpäin onkin sitten toinen ja vaikeampi juttu.

Vastauksista välittyi myös eräs mielenkiintoinen havainto, joka ei varsinaisesti sisällynyt yhteenkään kysymykseen. Suurin osa vastaajista halusi mieluummin työskennellä siten, että on joku lyhytkin kokoaikainen projekti meneillään, kuin siten, että olisi jatkuvasti monia osa-aikaisia projekteja hoidettavana. Ainoastaan yksi vastaajista kertoi toimeentulonsa koostuvan useista pitkäaikaisista, osa-aikaisista töistä. Tämä on mielestäni ehdottomasti kiinnostava yksityiskohta, sillä ehkä kulttuurialan työllisyystilanne voisi merkittävästi parantua, mikäli tuottajat rohkeasti ottaisivat vastaan useampia osa-aikaisia töitä, ennemmin kuin etsisivät sitä yhtä täysipäiväistä toimeksiantoa.

5 AJATUKSIA TULEVAISUUDESTA

Kulttuurituottajia koulutetaan tällä hetkellä Helsingissä (Metropolia ammattikorkeakoulu, Seinäjoella (Seinäjoen ammattikorkeakoulu) sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun toimipisteissä, eli Jyväskylässä, Kauniaisissa sekä Turussa. Lisäksi ruotsinkielistä koulutusta järjestetään Helsingin Novia ammattikorkeakoulussa. Oppilaitoksissa annetaan myös aikuisopetusta ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa Helsingissä, Metropolian ja Humanistisen amk:n yhteistyössä järjestämässä koulutuksessa. Mikkelin ammattikorkeakoulussa kulttuurituotannon koulutusohjelma loppui siten, ettei uutta ryhmää aloittanut enää syksyllä 2012.

Koulutusohjelmiin opiskelijat hakeutuvat ympäri Suomen ja oppilaitoksella on paljon merkitystä alueen kulttuuritoiminnan ylläpitämisessä. Kulttuuriopiskelijat ovat mukana ideoimassa ja järjestämässä monia tapahtumia, joita ei ilman koulutusohjelman olemassaoloa ehkä paikkakunnalla järjestettäisi ollenkaan. Kuitenkin juuri kulttuuriala on supistuspaineiden alla ja alan ylikouluttamisesta puhutaan jatkuvasti. Toisaalla taas käydään keskustelua siitä, miten kulttuuripalvelujen tuotanto tulevaisuudessa muuttuu ja kuinka kulttuurialan ammattilaisia tullaan tarvitsemaan enenevässä määrin.

KUVIO 1. Vastaajat pääasiallisen toimialan mukaan. (Tuottaja 2020, 2011)

Taide- ja kulttuurialan ammattijärjestö TAKU ry teetti keväällä 2010 kyselyn koskien jäseniensä pääasiallista toimialaa. Yllä olevan kuvion (Kuvion 1) mukaan suurin osa, yli 30 %, TAKU ry:n jäsenistöstä oli töissä kolmannella sektorilla, eli yhdistyksissä ja järjestöissä. Yksityisen sektorin toimijoiden joukko oli kuitenkin myös huomattava: 10,80 % yrittäjiä ja 13,10 % freelancereita. Toki kaikki ammattijärjestön jäsenistä eivät toimi nimenomaan kulttuurituottajina, mutta nämä prosentuaaliset luvut antavat jotain suuntaa myös tuottajien tilanteesta. Sitä, millaisiksi nämä luvut tulevat kääntymään parissa kymmenessä vuodessa, on vaikeata ennustaa.

Esimerkiksi kunnalliselta puolelta kulttuurialan vakinaisia virkoja on lakkautettu kokonaan ja tämä trendi tulee varmasti jatkumaan, sillä kuntien taloustilanteet ovat heikkoja. Kulttuurialan työntekijät ovat myös Suomen huonoiten palkattuja korkeakoulutettuja ansioiden jäädessä reilusti muita heikommaksi. Ehkä esimerkiksi juuri näistä syistä kulttuurityöntekijät haluavat ottaa ikään kuin ohjat omiin käsiinsä, ja freelancermaisesti itse työllistää itsensä. Monilla kyse on myös ns. lisäänsiosta, jolloin he päätyönsä ohella tuottavat projekteja freelancereina.

Toisaalta taas suuret ikäluokat ovat pikku hiljaa eläköitymässä, mikä luo uusia mahdollisuuksia kulttuurituottajalle. Kunnalliselta puolelta vähennetään kulttuuripalveluja, mutta samalla niitä ulkoistetaan yksityisille toimijoille. Tässä on selkeä markkinarako freelance-tuottajalle. Lisäksi kulttuurin tutkimus ja esilläolo edistää kulttuurituottajien työllisyystilannetta. Esimerkiksi kulttuurin hyvinvointivaikutuksista kirjoitetut tutkimukset, sekä muun muassa OKM:n linjaukset toiminnan suunnasta, joissa kulttuurin hyvinvointitekijät otetaan huomioon, poikivat uusia kulttuurihankkeita, jotka työllistävät freelancer kulttuurituottajia. Myös työ hyvinvointiin liittyvä toiminta tulee tulevaisuudessa korostumaan ja välillisesti työllistämään myös tuottajia.

Freelance-tuottajan tulevaisuuden kuvaan osuvat myös muiden alojen leikkauspinnalla tehtävät työt, kuten elämysmatkailu, hyvinvointitapahtumat sekä projektityöt esimerkiksi terveyteen liittyvissä järjestöissä. Sosiokulttuurisen työn osaamista tullaan varmasti tarvitsemaan niin maahanmuuttajien kuin

mielenterveyskuntoutujienkin parissa. Taideaineita on vähennetty peruskouluista, mutta sen vastineeksi koulut ostavat erilaisia toiminnallisia työpajakokonaisuuksia ammattilaisilta. Sellaisia voivat olla esimerkiksi draamapainotteiset pajat, musiikkipajat, kuvataidepajat sekä sanataiteeseen pohjaavat työpajat. Taiteiden arvostus ei silti ole laskussa.

Vastaus alkuperäiseen kysymykseen siitä, toimivatko kulttuurituottajat freelancereina omasta halustaan, vai alan pakottamana, tuntuisi faktojen sekä haastattelujen perusteella varsin selkeältä. Pakkoa ei ole, mutta kasvavaa kiinnostusta vapaalle kentälle, sekä kulttuuriyrittäjyyteen kyllä ilmenee. Se, miten tulevaisuuden työmuotojen rakenne tulee kehittymään, on hyvin pitkälti myös meidän, vastavalmistuvien kulttuurituottajien käsissä. Me olemme omilla teoillamme sekä asenteillamme muodostamassa sitä kulttuuritoiminnan tuottajaidentiteettiä, jona haluamme sen tulevaisuudessa nähdä.

LÄHTEET

Aro, T. 2011. Haetaan tuottajaa: Näkökulmia kulttuurituottajuuteen rekrytointi-ilmoitusten kautta. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Kulttuurin yksikkö, Kulttuurituotanto. Opinnäytetyö.

Halonen, K & Teye, O. 2011. Kulttuuri kannattelee, Takulaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta. Tuottaja2020 –hankkeen osaraportti. Helsinki.

Havusela, R. 1999. Kulttuuri - Yrittäjyyden kehto. Vaasa: Vaasan yliopisto.

[Http://www.akavanerityisalat.fi/fi/freelance-tyo.html](http://www.akavanerityisalat.fi/fi/freelance-tyo.html)

[Http://fi.wikipedia.org/wiki/Kulttuuri](http://fi.wikipedia.org/wiki/Kulttuuri)

Hänninen, S. 2011. Onko pakko painaa pitkää päivää? Kulttuurituottajan työssäjaksamiseen vaikuttavia seikkoja. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kulttuurin yksikkö, Kulttuurituotanto. Opinnäytetyö.

Iso-Aho, J. & Lyijynen, E (toim.). 2005. Unohda hyvä veli – toimi oikein kulttuurituottajana. Sarja C. Oppimateriaalit. Helsinki: HUMAK.

Jokinen, H. 2007. Mustaa Valkoisella: Freelance- journalistin opas. Helsinki: Suomen Journalistiliitto ry.

Juurakko, A, Kauhanen, J. & Öhage, U. 2012. Kulttuurista liiketoimintaa. Lapua: Sananjuuri.

Kulttuuritilasto 2012. Tilastokeskus. <http://www.stat.fi/til/kl/index.html>.

Kulttuurin satelliittitilinpito 2008, 27–34.

[<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm20.pdf?lang=fi>]

Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia. 2015.

[https://www.tem.fi/files/19795/Luovat_alat.pdf]

Nieminen, J. 2005. Kulttuurituottaja taiteilijan työllistäjänä. (4), 8-9.

Saarinen, M. 2005. Pätkätyöt: Työnantajan ja palkansaajan opas. Toinen painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Suntola, S. 2012. Puheenvuoro: Tuottaja luovan talouden tekijänä. Teoksessa Björkvist, L, Halonen, K, Hero, L-M, Iso-Aho, J, Teye, O, Uotila, P. 2012. Tuottaja 2020: Kurkistuksia kulttuurituottajan tulevaisuuteen. Metropolia Ammattikorkeakoulu. (27).

Taide on mahdollisuuksia. Ehdotus valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittiseksi ohjelmaksi 2002, 9–11.
[http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2002/liitteet/opm_41_TAO.pdf?lang=fi]

LIITTEET

LIITE 1. Freelance-kulttuurituottajien haastattelukysymykset.

1. Kuka olet, minkä ikäinen ja missä päin Suomea tällä hetkellä vaikutat?
2. Koulutushistoriasi? Koulutukset, nimikkeet ja valmistumisvuodet.
3. Freelancer- pohjainen työhistoriasi kulttuurituottajana?
4. Freelance- työn hyvät ja huonot puolet?
5. Onko sinulla käytössäsi freelancer-verokortti, toiminimi tai yritys?
6. Koetko, että kulttuurituottajana on lähes pakko toimia freelancerina tehden monia toimeksiantoja samanaikaisesti tai useita vuodessa, koska vakituisia töitä on melko vähän, vai onko vapaatyöläisyys sinulle oma valinta?
7. Miellätkö itsesi yrittäjäksi?
8. Onko töitä/toimeksiantoja ollut helppo vai vaikea löytää ja onko niitä ollut tarpeeksi?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 2. Haastateltavien vastaukset kysymyksiin.

1. Kuka olet, minkä ikäinen ja missä päin Suomea tällä hetkellä vaikutat?

-Olen ***** , 24-vuotta ja asun tällä hetkellä Suomen Turussa. Tosin suunnittelen kovasti muuttoa Helsinkiin, jossa on enemmän meidän alan töitä ja muutenkin enemmän kaikkea.

-Olen ***** , 52 v, Helsinki.

-Nimeni on ***** , 31v. Tampereella.

-***** , 29v (1983), Helsingissä.

-***** , 28v. Helsinki.

2. Koulutushistoriasi? Koulutukset, nimikkeet ja valmistumisvuodet.

-Mynämäen lukio, 2007. Kulttuurituotannon ko. musiikkipainotteinen sosiokulttuurisen työn sv. Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2011. Kulttuurituottaja (AMK).

- Balettitanssija 1978 (nyk. tanssijatutkinto), Kulttuurituottaja 2006 (AMK), Kulttuurituottaja 2012 (yamk)

-Kulttuurituotannon koulutusohjelma, 2005. Sosiokulttuurisen työn suuntautumisvaihtoehto, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu (Medianomi AMK), Taidehistorian perusopintoja, Turun avoin yliopisto, Kuvataiteen laajamääräinen perusopetus 2009, Sara Hilden Akatemia, Tampere.

-lukio, 3 vuotta arkkitehtuurin opintoja, 1v kansanopistossa kuvataidelinjalla, Kulttuurituottaja (AMK), Novia, valmistuin 2010.

-lukio, Kulttuurituotannon koulutusohjelma, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Medianomi (AMK), Sibelius-Akatemia, musiikin maisteri, taidehallinnon maisteriohjelma (Arts Management)

3. Freelancer- pohjainen (tai projekti/"pätkätö") työhistoriasi kulttuurituottajana?

-Liitteenä CV, koska niitä töitä oli niin paljon. Tärkeimpinä mainitsen kuitenkin Kuopiorockin, jossa olen ollut tuotannon hommissa mukana 4 vuotta ja Pioneerifestivaaleilla 3 vuotta. Tämän lisäksi olen ollut pari vuotta Linnateatterissa (Turussa) erilaisissa keikkahommissa ja nyt "vakkarina" tuotantosihteerinä (siinäkin tosin soppari on määräaikainen tämän vuoden loppuun asti).

Tuotantosihteerä /Linnateatteri yhdistys ry, Turku/

Tuotantokoordinaattori

ja järjestäjä/ PikkuDuudsonit –Jekkunäytelmä/Linnateatteri yhdistys ry, Ohjaus: Kari-Pekka Toivonen.

Tuotantoassistentti/ Turun Exhibition oy / Turkkusex, Turun erotiikkamessut.

Ohjaajan assistentti/ Mielsäpahoittaja / Linnateatteri yhd. ry. Ohjaus: Valteri Roiha.

Tuottaja/ Suomen Musiikkiyhtiö Oy/ Kuopiorock ja Pioneerifestivaali.

Ohjaajan assistentti/Kenttä / Linnateatteri yhdistys ry. Ohjaus: Lauri Maijala.

Ohjaajan assistentti/Fundamentalisti / Linnateatteri yhdistys ry. Ohjaus: Petteri Sallinen.

Tuotantoassistentti/Luolamiehen poika / Linnateatteri yhdistys ry. Ohjaus: Miska Kaukonen.

Näyttämö mies/järjestäjä/Mieletön oopperan historia / Linnateatteri yhd.ry. Ohjaus: Mikko Kouki.

Tuotantokoordinaattori/Rokkisedät Oy/ Kuopiorock.

Työharjoittelija/Seinäjoen kaupungin nuorisotoimi/Harrastepäivät.

Tuotantoassistentti/ Rokkisedät Oy/Kuopiorock.

Nuorten kulttuuripaja Pajasto, Tampereen kaupunki. Kuvataideohjaaja Loiste -ikäihmisten luovan toiminnan projekti / Parantavan taiteen ry. Ohjaajana kuvataide-kokonaisuuksissa vanhainkodeissa ja päiväkeskuksissa. Tilaaja Tampereen kaupunki.

Oma taide- ja kulttuurialan yritys Fantastinen Norsu, jonka kautta mm.

Mehiläisvahamaalauskurssija yksityishenkilöille ja valmiille ryhmille

TAITE / Taidekaari - Lasten ja nuorten taidekasvatusohjelma, Tampereen

kaupunki. Museo-opas.
 Rahvaanmusiikin radio, Radio Moreeni (toimittaja)
 Ohjelmatoimisto Lipponen & Lipponen (keikkamyyjä)
 Tuotanto-osuuskunta Clinus, Tampere (keikkamyyjä)
 Tampereen elokuvajuhlat (festivaalijärjestäjä)
 Tampereen elokuvajuhlat (tuotanto- ja markkinointiasistentti)

--

palkka, Tuottaja Willman Dance Company 2012-
palkka, Tuottaja Petri Kekoni Company 2012-
yritys, Koordinaattori, tanssifysioterapian seminaari 2012
aluksi yritys 2007-, syys 2011-kevät 2012 palkka, Tuottaja, Pieni Suomalainen
 Balettiseurue 2007–13.6.2012
yritys, Tuottaja, Kulttuurin laajakaista- Kansalliset kulttuurilaitokset 1.11.2009–
 30.6.2011
yritys, Tuottaja, Valtakunnallinen balettilkilpailu 2010 Keravalla, 4.1.2009–
 31.3.2010
yritys, Koordinaattori, Kansainvälinen tanssilääketieteen seminaari 2009
yritys, Tuottaja, erilaisia projekteja, Kulttuuripalvelut Vega 2008-
yritys, Tuottaja Lastenorkesteri Hääppöset 2008–2009
yritys, Apulaistuottaja, TeatteriTelta08-festivaali syys 2007–2008 kesäkuu
yritys, Apulaistuottaja, Loistomeininki Oy, erilaisia osaprojekteja, 2007–2008
 palkka, Ostosihteeri, Suomen Kansallisooppera, osa-aikainen,
 tossuvarastonhoitaja 1.8.1988–30.9.2009
yritys, Freelance toimittaja Muusikko-lehti syksystä 2004 alkaen ja Dooris-lehti
 2008–2009
 Projektiassistentti, Nykyaiteenmuseumo Kiasma, Ars06 Unilelu-pajat, kevät 2006
 Tuottajan apulainen, Teatteri Takomo, syys 2005
 Tuotantoassistentti, Feet Beat Steppifestivaali, kevät ja kesä 2005
 Projektiassistentti, Helsingin Kansainvälinen balettilkilpailu, kevät 2005
 Tuottajan apulainen, Tero Saarinen Company, kevättalvi 2005
 Tuottajan apulainen, Vantaan kulttuuripalvelut, Lasten taidetalo Toteemi, syys
 2004
 Tanssija, Suomen Kansallisoopperan baletti / Suomen Kansallisbaletti 1.8.1978 –
 1.7.2004
 Baletinopettaja, Helsingin Tanssiopisto ja Liisa Nojosen tanssikoulu (Pori) 1981–
 1985

Esityssarja 12, tuottaja. Vuoden 2012 kestävä Henriikka Tavin runoihin perustuva vaihtuvilla areenoilla nähtävä esityssarja. Ohjaaja Lija Fischer.

Kulttuuritehdas Korjaamo. Festivaalituottaja./ Stage – Helsingin teatterifestivaalin tuottaminen.

Tanssiteatteri Minimi, tuotantosihteeri./ Taloushallinto, lipunmyynnistä vastaaminen, ajoittainen ryhmämyynti, markkinointi ja tiedotus, sekä yleinen tuotannon organisointi.

Oktober Oy. Suomen Oscarehdokas 2010 *Steam of life – Miesten vuoro* dokumenttielokuvan paikallismarkkinointi Kuopiossa.

Tampereen Teatterikesä, pääohjelmiston tuotantosuunnittelija/ Kansainvälisen teatterifestivaalin pääohjelmiston organisointi kolmen hengen tuotantotiimissä.

Projeto Amigos Da Comunidade, Fortaleza, Brasilia. Vapaaehtoistyöntekijä/ Englanninopetuksen, askartelun ja satutuntien suunnittelu ja toteutus sekä juhlien ja leirien järjestäminen slummien lapsille.

Tampereen Teatterikesä, pääohjelmiston tuotantosuunnittelija.

Tampereen ev. lut. seurakuntayhtymä, Tuomiokirkon 100-vuotisjuhluvuosi, *Vihan päivät 1918* -draama, tuottaja. Yhteistyöproduktio Tampereen Teatterin, Tampereen Työväen Teatterin ja Tampereen kaupungin kanssa. Näytelmä Tampereen tuomiokirkossa. Työryhmän koko n. 250 henkilöä.

Tampereen Teatterikesä, pääohjelmiston tuotantosuunnittelija.

4. Freelance- työn hyvät ja huonot puolet?

-Hyviä puolia: joustavat työajat sekä joskus myös joustava työntekopaikka (eli aika usein hommat voi tehdä myös kotona tai vaikka ulkomaanreissulta käsin). Työ on monipuolista ja siihen säilyy mielenkiinto kun jokainen päivä ei ole samanlainen ja tietää että työllä (eli yleensä projektilla) on myös loppu, eli on joku selkeä päämäärä jota kohti tähdätään.

Huonoja puolia: ei vakkarityön etuja, esim. terveydenhuolto, puhelinliittymä jne. Työt vie helposti mukanaan kotiin (tai jopa tekee niitä kotoa käsin) ja tietyllä tavalla on koko ajan töissä. Joskus saattaa olla pidempiäkin jaksoja kun ei ole ollenkaan töitä ja joskus taas todella kiireisiä jaksoja kun on ns. monta rautaa tulossa eli monta proggista meneillään samaan aikaan. Ja ei ole palkallista lomaa, mutta toisaalta hyvänä puolena on se, että saa itse melko vapaasti määrätä milloin lomansa pitää.

- Hyvät puolet: Projektien valinnanvara, asiakkaiden valinnanvara, työyhteisön valinta, työaikojen valinta, työmäärän valinta, itsenäisen työn määrän valinta. Huonot puolet: palkkaus ei vastaa tehtyä työmäärää, kukaan ei halua maksaa oikeista tunteista jolloin projekteja valmistellaan itsenäisesti

- Perustin toiminimen 2011 syyskuussa, sitä ennen tein yllä olevia juttuja freelancerina (en tosin tiedä lasketaanko noita elokuvajuhlia tähän kun kestivät aina 6kk kerrallaan?), nykyään hoidan jutut yrityksen kautta. Mutta aika samantapaista työtilaisuuksien etsiminen on joka tapauksessa. Yrityksen perustaminen on ollu mulle ihan paras ratkaisu, saan päättää itse työajoista ja tarjota / etsiä sellaisia työmahdollisuuksia mitä milloinkin haluan. Helppo ideoida uusia projekteja kun saan itse päättää mihin niistä keskityn ja ylipäänsä näin on aikaa tehdä omia projekteja. Huono puoli on epäsäännölliset tulot ja jatkuva epävarmuus tulevasta, mutta omassa vaakakupissani ne hyvät puolet painaa kuitenkin enemmän.

- huonot: Pätkätyö, selvittelyt liiton kanssa jos tekee esim. sijaisuuksia sinne tänne/ projekteja, joissa ei virallisia työaikoja; säälisyys, epävarmuus, rahoituksen epävarmuus, jatkuva muutos, (näitä olisi helpompi eritellä suullisesti!),

hyvät: vapaus valita työt, vapaus rakentaa oma työaika, vaihtuvat työkaverit, vaihtuvat työpaikat, erilaiset progrikset, monimuotoisuus, jatkuva muutos.

-hyvät: työtä voi tehdä jokapaikassa, ei tarvitse välttämättä kiinteätä työhuonetta, pääsee osaksi työyhteisöjä, muttei liian keskeiseksi osaksi = objektiivisuus säilyy, valinnanvaraa työajoissa.

huonot: välillä liikaa töitä, kun liikaa projektejakin, jatkuva epävarmuus tulevasta, projektin pitkäjänteisyys lyhyissä projekteissa on haastavaa, jopa mahdotonta, työ on todella kuluttavaa, huono tuntipalkka, jos sitä lähtee laskemaan

5. Onko sinulla käytössäsi freelancer-verokortti, toiminimi tai yritys?

-Ei vielä. Olen suunnitellut toiminimen perustamista ja freelance-verokortin hankkimista ja aionkin toteuttaa ne heti ensi vuonna. Tällä hetkellä mulla on käytössä sellainen verokortti jota saa kopioida rajattomasti ja voin olla monessa paikassa töissä samaan aikaan (mutta se ei silti ole freelancer-verokortti). Toiminimen tosiaan ajattelin perustaa viimeistään vuoden 2013 alussa.

- Yritys, Kulttuuripalvelut Vega, joka on toiminimi-muotoinen.

- Toiminimi joka muuten on myös yritys.

- Ei.

-Perustin toiminimen jo opintojen aikana. Tämän vuoden alusta alkaen minulla on ollut oma yritys, mutta välillä on myös työsuhteita, joita ei pysty hoitamaan yrityksen kautta. ALV on iso rasite. Yrityksen kautta pystyy brändäämään itseään.

6. Koetko, että kulttuurituottajana on lähes pakko toimia freelancerina tehden monia toimeksiantoja samanaikaisesti tai useita vuodessa, koska vakituisia töitä on melko vähän, vai onko vapaatyöläisyys sinulle oma valinta?

-Vapaatyöläisyys on mulle ainakin oma valinta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että mulla voisi olla ***** tarjolla jopa vakipaikka, mutta en halua vielä ”kahliutua” vain yhteen työpaikkaan. Lisäksi en koe, että kehityn tarpeeksi jos pysyn yhdessä työssä monta vuotta. Varsinkin kun työni kyseisessä firmassa ei ole tällä hetkellä kovin haastavaa. Lisäksi en halua jäädä Turkuun, koska täällä ei ole tarpeeksi meidän alan töitä ja muutenkin kaupunki tuntuu liian pieneltä ainakin mulle. En koe, että kaikkien pitäisi toimia freelancerina. Kyllä vakipaikkojakin löytyy, niitä pitää vain osata etsiä. Tällä alalla auttaa paljon myös se, jos on kontakteja ☺ Lisäksi ei kannata ajatella liian kapea-alaisesti siitä, mitkä kaikki ovat meidän alan

töitä, sillä meille tarkoitettuja työpaikkoja löytyy vaikka mistä järjestöistä ja muistakin.

- On oma valinta, jota testasin vuodesta 2008 lähtien oman yrityksen kautta, sitä ennen kaverin firmassa. Halusin oman mieleni mukaiset työajat ja elämäntilanteeseen sopivasti muokattavat. Osa-aikatöitä on vähän tarjolla kulttuurialalla joustavalla työajalla. On vaikea löytää töitä jossa saa tehdä kotoa käsin etätöitä, mikä minulle tärkeää. Taloudellinen totuus on kuitenkin se, että pienyrityksen ansiot jää pienemmiksi kuin palkkatyöläisenä. Yrityksen pyörittäminen vie itsessään rahaa, alvit on iso rasite, koska oma firmani ei ostele mitään, vaan maksaa kaikki laskutetut alvit verottajalle. Asiakas ei kulttuurialalla ole valmis maksamaan näitä lisäkuluja, jotka tuottavassa laskutuksessa pitäisi asiakkaalle laittaa. Kulttuurialalla asiakkaat on usein aatteellisia yhdistyksiä jotka ei voi vähentää alveja jolloin 23% alv tulee heillekin maksuun ja nostaa heidän kuluja. Laskuttamisesta tulee yritykselle lisätöitä, samoin kirjanpidosta ja verotuksesta. Lisäksi asiakkaan on helpompi hahmottaa työn arvo palkkana kuin laskuna.

- Vapaatyöläisyys oli oma valinta, päädyin siihen mm. siksi kun puolisoillakin on oma yritys niin nyt meidän on helpompi säätää aikatauluja keskenämme lastenhoidon ym tiimoilta. Lisäksi halusin tehdä töitä kuvataiteen parissa sen verran monipuolisesti ettei sellaista työpaikkaa taida olla tarjolla missään.

- Hmm. Olen itse tehnyt ehkä enemmän organisaatioissa kuukausipalkkaisia töitä, joskin mikään työ ei ole koskaan ollut vakituinen (paitsi tanssiteatteri Minimissä, jossa kuitenkin en tehnyt kuin osa-aikaista työtä, joten sekin vähän poikkeus). Mielestäni freelancerina ei ole PAKKO toimia, kuukausipalkkaisia töitä kyllä löytyy (niille, joille niitä siunaantuu..). Lisäksi kenttä on aika laaja, jos osaa nähdä kaikkennäköiset järjestöt jne osana kulttuurituottajan kenttää. OSalla ei tietenkään ole sitten mahdollisuutta saada joitakin työpaikkoja, jolloin tilanne ajaa tekemään osa-aikatöitä ja pätkäproggiksia. Jotkut taas ehkä päättävät valita säläisen kentän, jossa työt koostuvat useasta eri projektista.

-Vapaatyöläisyys on oma valinta. On mukavaa tehdä monipuolisesti erilaisia töitä/projekteja, jotka ruokkivat toisiaan. Opintokokonaisuus on todella laaja pintaraapaisu, olen paikannut työllä osaamistani, en halua kahliutua/sitoutua yhteen hommaan vielä, tuottajalle ei olla VIELÄ valmiita maksamaan tarpeeksi, ihkaoikeita vakipaikkoja on mielestäni melko vähän. Tuottajat etsivät lyhyempiä kokopäiviäisiä töitä, eivätkä niinkään montaa osa-aikaista kerrallaan.

7. Miellätkö itsesi yrittäjäksi? Miksi?

-Hmmh. Täytyy kyllä sanoa, että en. Vaikka freelancereilla on paljon samoja ongelmia kuin yrittäjillä (esim. valtio ei tue kumpikaan tarpeeksi, jotta oikeasti kannattaisi olla yrittäjä tai freelancer. Tuo nyt on ehkä vähän karrikoidusti sanottu mutta kuitenkin..) Tosin tulen yrittäjäperheestä ja en pidä vieraana ajatuksena sitä, että jossain vaiheessa perustaisin oman yrityksen. Ehkä sitten kun perustan toiminimen niin tulee enemmän yrittäjä-olo.

- Kyllä, mutta teen 2012 alusta lähtien enää vähän töitä yrityksen kautta, alle alvi- ja eläkemaksuvelvollisuusrajan. Pysin saamaan työsuhteen eli otan työpanokseni palkkana nyt isommista projekteista.

- Miellän, koska olen yrittäjä.

- En useinkaan. Minulla on ajoittain työttömyysjaksoja (kuten nyt ;).

-Kyllä. Tavallaan joo jo silloin, kun oli vain toiminimi. Toiminta oli yrittäjämäistä kuitenkin jo silloinkin.

8. Onko töitä/toimeksiantoja ollut helppo vai vaikea löytää ja onko niitä ollut tarpeeksi?

-Valmistuin siis joulukuussa 2011. Toki tein kouluaikoina jo alan töitä kaikki kesät sekä opiskelun loppuaikoina muutkin ajat. Töitä olen saanut lähinnä työharjoittelupaikkojeni kautta. Työharjoitteluissa olen tutustunut ihmisiin joiden kautta olen saanut töitä ja myös työharjoittelupaikkani ovat tarjonneet minulle töitä harjoittelun jälkeenkin. Tähän mennessä töitä on ollut helppo löytää ja uskon, että jos on ahkera ja muutenkin hyvä työntekijä niin on helpompi saada töitä.

- Eniten tarvetta työlle olisi juuri avustushakuihin. Hinnoittelu on ongelmallista, jos avustuksia ei saadakaan, millä asiakas maksaa? Ja jos saadaan paljon, kiitos tuottajan, niin mikä on tuottajan kohtuullinen osuus avustuksesta? Hinnoittelu konsultoinnista eli tuotannonneuvonnasta, valmistelusta ja hallinnosta on myös vaikeaa. Tanssiteatterikentällä helpointa on pyytää kuukausipalkkaa tai osa-aikaista palkkaa ja sopiva kohtuullisesta työajasta. Tilaajalla ei välttämättä ole rahoitusta valmiina kun projektit on pakko alottaa jos ne aiotaan toteuttaa. Silloin tuottaja lähtee omalla riskillä mukaan. Jos ei saada avustuksia ei saa palkkiota jo tehdystä työstä vaikka itse projekti peruuntuisikin. Toisaalta aluksi yrityksen kautta alkaneet asiakassuhteet on voinut laajeta ja niistä on ollut helppo siirtyä palkkasuhteeseen kun ollaan jo tutustuttu.

- Aluksi ei tarpeeksi, mutta pikkuhiljaa enemmän ja enemmän. Verkostoituminen on tosi tärkeää ja sitä kautta on poikunut yllättäviäkin asioita. Työmahdollisuuksia on tavallaan ollut helppo keksiä ja löytää, omien juttujen myyminen eteenpäin onkin sitten toinen ja vaikeampi juttu.

- Toimeksiantoja on paljon, jos on ns. "suosiossa". Hyvät tuottajat saavat paljon työtarjouksia ja saavat helposti töitä, jos on työkokemusta ja on ollut pidetty tuottaja (ja toki hoitanut työnsä hyvin). Tämä on hyvin luonnollista, että asia menee niin. Piirit ovat pienet, ja olen itse saanut kaikki työpaikkani sosiaalisen verkostoni avulla/ tuttujen suosittamana. Vaihtuvuus on myös suurta kentällä, ja työpaikkoja aukeaa koko ajan. Usein ne tosiaan menevät sitten suusta suuhun ja teattereiden/talojen omien verkostojen kautta. Paljon saa myös pienten proggisten

tarjouksia, mutta usein ei halua koota montaa sälää, vaan nykyään ennemminkin odottelee että tulee vastaan kokopäivätarjous tms (tosin välillä mietin, että jos kokoaisi monta proggista yhteen ja tekisi niitä "kokonaisen" työnkuvan itselleen. Ajatukset vaihtelevat!)

-Töitä on tarpeeksi, välillä liikaakin. Suurin osa hommista on tullut omien verkostojen kautta. Myös työharjoitteluista on poikunut pitempiäkin töitä. Ihmiset puhuvat paljon, kun nimi tulee tietoisuuteen, niin soitetaan töihin. Itseasiassa olen vain kahta paikkaa hakenut oikein hakemuksella.